

สรุป ปัญหาในการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีต่อผู้แสดงบทดีและผู้แสดงบทร้ายในละครโทรทัศน์ไทยในกรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาทัศนคติของผู้ชมละครโทรทัศน์ที่รับชมละครเป็นประจำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 5 วันขึ้นไป มีประชากรตัวอย่างทั้งหมด 425 คน ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎี ดังนี้ ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ ทฤษฎีสารสนเทศ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ทฤษฎีลำดับชั้นทางสังคม แนวคิดการรับรู้ความจริง และแนวคิดสถานภาพและบทบาททางสังคม ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม และเทคนิคการวิจัยทางมานุษยวิทยาซึ่งได้แก่ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญ การวิเคราะห์และตีค่าข้อมูลทางสถิติเปรียบเทียบเป็นหน่วยของร้อยละ ผลการวิจัยสรุปตามสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 1: ผู้ชมละครโทรทัศน์จะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีมากกว่าผู้แสดงบทร้าย พบว่า ผู้ชมละครโทรทัศน์จากกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีมากกว่าผู้แสดงบทร้าย ทั้งนี้เพราะบทบาทการแสดงที่ได้รับ ผู้ชมละครโทรทัศน์ในสังคมไทยจะยอมรับบทบาทที่สังคมได้วางบรรทัดฐานไว้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม (งามพิศ ตัฒย์สงวน, 2539) กล่าวไว้ว่าแต่ละคนในสังคมถูกกำหนดให้มีบทบาทซึ่งจะแสดงหน้าที่ที่ถูกต้องเป็นที่ยอมรับในสังคม ผู้แสดงบทดีจะถูกให้แสดงบทบาทเป็นที่ยอมรับทางสังคม ดังนั้นจึงได้รับการยอมรับจากผู้ชมละครโทรทัศน์มากกว่าผู้แสดงบทร้าย ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า "ผู้ชมละครโทรทัศน์จะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีมากกว่าผู้แสดงบทร้าย"

สมมติฐานข้อ 2: “ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีสถานภาพทางชนชั้นสูงกว่าจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีและผู้แสดงบทร้ายมากกว่า ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีสถานภาพทางชนชั้นต่ำกว่า” พบว่า ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีสถานภาพทางชนชั้นสูงกว่ามีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีและผู้แสดงบทร้ายน้อยกว่าผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีสถานภาพทางชนชั้นต่ำกว่า ทั้งนี้ในการดำเนินชีวิตในสังคมที่มีสถานภาพทางชนชั้นแตกต่างกันนั้นทำให้ทัศนคติ ความชื่นชม ความคิด ความเชื่อแตกต่างกัน ดังที่ งามพิศ สัตย์สงวน (2539) ได้กล่าวไว้ว่าคนเรามีสองสถานภาพ คือสถานภาพที่ติดตัวมาและสถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถ และสถานภาพทั้งสองจะควบคู่กับบทบาทเสมอ ไปการที่ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีสถานภาพทางชนชั้นต่ำกว่าจะมีความคิดที่จะหาความบันเทิงเพื่อผ่อนคลายความเครียด พอมีเวลาว่างจะหาทางผ่อนคลายความเครียดด้วยการ ไปชมคอนเสิร์ต และจะรู้สึกคลั่งไคล้ชื่นชอบนักแสดงบทดีทั้งในละครและตัวจริง สำหรับความรู้สึกที่ผู้ชมละครโทรทัศน์ชั้นต่ำกว่ารู้สึกต่อผู้แสดงบทร้ายนั้น เมื่อดูละครแล้วได้ชมบทบาทของนักแสดงบทร้ายก็เกิดความรู้สึก “อิน” ในละครมาก จะรู้สึกเกลียดผู้แสดง แต่มีความรู้สึกชื่นชอบแฝงอยู่ในความคิดว่าแสดงได้ดีสนใจตนจึงรู้สึกชื่นชอบ และต้องการให้รับแต่บทร้าย เรียกว่าเป็นภาษาละครว่า “คนดูจะติดกับบทบาทของนักแสดงเหล่านั้น ไปในตัว” จนบางครั้งผู้แสดงบางคนไม่สามารถที่จะเปลี่ยนบุคลิกไปรับบทอื่นได้อีก (จากบทสัมภาษณ์คุณสุประวัติ ปัทมสูตร ที่กล่าวถึงคุณวาสนา พูลผล ที่กล่าวว่าคุณดีดภาพพจน์ของนักแสดงร้าย) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า จะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีและผู้แสดงบทร้ายมากกว่าผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีสถานภาพทางชนชั้นต่ำกว่า”

สมมติฐานที่ 3: “ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีอายุมากกว่าจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีและผู้แสดงบทร้ายมากกว่า ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีอายุน้อยกว่า” พบว่ามีความแตกต่างกันทางสถิติน้อยมาก จนกล่าวได้ว่าไม่มีความแตกต่างกันในด้านทัศนคติเชิงบวกที่มีต่อผู้แสดงบทดีและบทร้ายของผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีอายุมากกว่าและอายุน้อยกว่า ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจุบันข่าวสารทางด้านวงการบันเทิงของนักแสดงได้รับการแพร่หลายจากสื่อมวลชนทุกรูปแบบมีทั้งสื่อโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ ผู้ที่อยู่ในกลุ่มผู้ชมละครโทรทัศน์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสามารถกล่าวได้ว่าเป็นนักดูละครทั้งสิ้น ดังนั้นจึงรู้ความเคลื่อนไหวและข่าวสารจากสื่อมวลชนเป็นอย่างดี มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารและพูดคุยถึงละครกัน ได้ทุกรุ่น ดังนั้นทัศนคติที่มีต่อ

นักแสดงจึงไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีและผู้แสดงบทร้ายมากกว่า ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า

สมมติฐานที่ 4: “ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่เป็นเพศชายจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีและผู้แสดงบทร้ายมากกว่า ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่เป็นเพศหญิง” งานวิจัยหลายเรื่อง พบว่าเพศหญิงมักจะเป็นเพศที่อ่อนไหวง่าย มีอารมณ์คล้อยตามและชอบจินตนาการ แสดงออกในทางชื่นชมมากกว่าเพศชาย และมักถูกชักจูงใจได้ง่ายกว่า ดังงานวิจัยของ บำรุงสุข สีหอำไพ และคณะ ที่พบว่าเด็กผู้หญิงมักจะคิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในโทรทัศน์นั้นคือเหตุการณ์ที่เป็นจริง และจากการวิจัยนี้ได้พบว่าผู้หญิงจะแสดงทัศนคติที่ชื่นชมมากกว่าผู้ชาย ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่เป็นเพศชายจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีและผู้แสดงบทร้ายมากกว่าผู้ชมละครโทรทัศน์ที่เป็นเพศหญิง

สมมติฐานที่ 5: “ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีและผู้แสดงบทร้ายมากกว่า ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า” พบว่า ระดับการศึกษาเป็นสิ่งที่ทำให้ความคิดความเชื่อ รวมทั้งทัศนคติของกลุ่มผู้ชมละครโทรทัศน์แตกต่างกันไปด้วย ทั้งนี้ผู้ที่มีระดับการศึกษาดำมักจะไม่ได้คิดพิจารณาไตร่ตรองเหตุผล จะมีความเชื่อในบทบาทการแสดงโดยไม่ได้แยกแยะและจะมีความรู้สึกคลั่งไคล้นักแสดงและแสดงออกทางอารมณ์มากกว่า ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีและผู้แสดงบทร้ายมากกว่าผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีระดับการศึกษาดำกว่า

สมมติฐานที่ 6 : “ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีรายได้สูงกว่าจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีและผู้แสดงบทร้ายมากกว่า ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีรายได้ต่ำกว่า” พบว่ารายได้เป็นเครื่องกำหนดให้คนในสังคมมีความคิด ความเชื่อ และทัศนคติแตกต่างกันผู้ที่มีรายได้น้อยจะต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินชีวิตมากกว่า จะมีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้แสดงบทดี ซึ่งส่วนใหญ่จะรับบทบาทที่น่าสงสาร แต่ในขณะที่เดียวกันจะมีความรู้สึกในความรู้สึกที่ผู้แสดงบทร้ายเล่นได้สมบทบาท เป็นอารมณ์ที่อยากได้ตอบสังคมที่เขาเปรียบ

จึงมีความชื่นชอบในนักแสดงบทร้ายเหล่านั้นด้วย จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า “ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีรายได้สูงกว่าจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีและผู้แสดงบทร้ายมากกว่าผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีรายได้ต่ำกว่า”

ผลการวิจัยพบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้จำนวน 1 ข้อ และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้จำนวน 5 ข้อ การศึกษาเรื่องทัศนคติของผู้ชมละครโทรทัศน์นี้จะเป็นเรื่องที่เป็นนามธรรมมาก เพราะความชอบของผู้ชมละครโทรทัศน์มีต่อนักแสดงทั้งผู้แสดงบทดีและผู้แสดงบทร้ายจะต้องมีความแปรผันไปตามกาลเวลา ทั้งนี้เพราะปัจจุบันนักแสดงได้เกิดขึ้นมากกว่าในอดีต ดังนั้นความชอบที่คนรุ่นใหม่มีต่อนักแสดงแต่ละคนจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเพราะดารานักแสดงที่เกิดในวงการแต่ละคนใช้เวลาอยู่ในวงการได้น้อยกว่านักแสดงรุ่นเก่ามาก รวมทั้งสื่อสารมวลชนปัจจุบันได้นำเสนอข่าวสารความเคลื่อนไหวทั้งเรื่องส่วนตัวและเรื่องบทบาทของนักแสดงแต่ละคนอย่างกว้างขวาง บางครั้งข่าวมีทั้งที่เป็นจริงและไม่จริง ความถึคความเชื่อที่ผู้ชมละครโทรทัศน์มีต่อนักแสดงก็ขึ้นอยู่กับข่าวสารที่ได้รับด้วยจึงปฏิเสธไม่ได้ว่าการกระทำตัวและพฤติกรรมส่วนตัวของนักแสดงจะไม่มีอิทธิพลต่อความชื่นชอบนั้น

ผู้วิจัยได้ใช้ระยะเวลาานพอสมควรในการทำวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งได้ออกภาคสนาม ใช้วิธีการวิจัยทางมานุษยวิทยาในการสัมภาษณ์ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เช่น การไปสัมภาษณ์ดารานักแสดงและผู้เกี่ยวข้องในวงการละครโทรทัศน์ เช่น ผู้กำกับ หรือการออกภาคสนามไปร่วมสังเกตการณ์ที่สถานที่แสดงคอนเสิร์ต ที่ดารานักแสดงไปแสดงคอนเสิร์ต สิ่งเหล่านี้ผู้วิจัยได้พบและต้องใช้ความพยายามในการเข้าไปติดต่อพอสมควร ดังนั้นปัญหาที่ผู้วิจัยได้ประสบมาพอสรุปได้ดังนี้

ปัญหาในการวิจัย

ปัญหาในการค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ไม่มีใครทำมาก่อนเลยและมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยศึกษาด้านบทบาทการแสดงตรงนี้น้อยมาก อีกทั้งเป็นเรื่องทางนิเทศศาสตร์เสียส่วนใหญ่ ทำให้ผู้วิจัยขาดผลงานที่จะนำมาอ้างอิง จึงต้องใช้ผลงานวิจัยด้านอื่น และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การงานด้านนิเทศศาสตร์เป็นส่วนอ้างอิง รวมทั้งต้องใช้กรอบและทฤษฎีทางนิเทศศาสตร์บางส่วนเป็นแม่บทในการศึกษา

การเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างเฉพาะคือตัวอย่างที่เป็นผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีเวลาและสนใจติดตามชมละครโทรทัศน์เป็นประจำเพราะคำถามที่ถามจะเกี่ยวข้องกับนักแสดงหลายเรื่อง ไม่ได้ถามเฉพาะเจาะจงที่ละครโทรทัศน์ช่องหนึ่งช่องใด ทำให้เป็นคำถามเปิดกว้างมาก ถ้าผู้ชมละครโทรทัศน์ไม่ได้ชมแบบประจำจะไม่สามารถตอบคำถามได้ ดังนั้นการสุ่มข้อมูลจึงต้องใช้แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งถ้าผู้ใดไม่ชมละครโทรทัศน์เป็นประจำ ผู้วิจัยก็ไม่สามารถจะให้ตอบแบบสอบถามจึงทำให้ใช้เวลานานมากในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ครบตามที่ต้องการ และทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้ไม่เป็นไปตามที่ตั้งไว้ว่าจะเฉลี่ยเก็บจากประชากรทั้ง 38 เขตในกรุงเทพมหานคร

ปัญหาในการสัมภาษณ์นักแสดง

เป็นสิ่งที่ปัญหามากที่สุดสำหรับผู้วิจัย เพราะผู้วิจัยไม่ได้อยู่ในวงการ การไปติดต่อนักแสดงเพื่อขอสัมภาษณ์แต่ละคนจะต้องใช้เวลามากพอสมควร รวมทั้งการนัดหมายจะต้องควรวางของนักแสดง บางครั้งรอนัดเป็นสัปดาห์ หรือบางครั้งไปแล้วก็ไม่สามารถสัมภาษณ์ได้ มีปัญหาและอุปสรรคพอสมควรและสิ่งนี้ได้เกิดข้อเปรียบเทียบขึ้นในการสัมภาษณ์คือนักแสดงรุ่นเก่า เช่น คุณสุประวัติ ปัทมสูตร จะเป็นผู้ที่ให้ความร่วมมือ ตรงต่อเวลา และให้ข้อคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ไว้อย่างดีมาก

ปัญหาทางสถิติ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ค่าสถิติร้อยละในการวิเคราะห์กลุ่มข้อมูลตัวอย่าง ซึ่งเป็นการศึกษาสถิติที่ไม่ละเอียดนัก แต่ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยทางมานุษยวิทยาประกอบในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากเป็นเรื่องนามธรรมเกี่ยวกับทัศนคติจึงจำเป็นต้องใช้การสัมภาษณ์เป็นหลัก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยโดยใช้ตัวแปรอื่นๆที่นอกเหนือจากตัวแปรพื้นฐานทางด้านสังคมวิทยาที่ผู้วิจัยได้กำหนด เช่น ความถี่ในการรับชมละครโทรทัศน์ หรือศาสนา เป็นต้น
2. รูปแบบคำถามในการวิจัยครั้งต่อไปควรต้องมีหลายมุมมองในการกำหนดทัศนคติเกี่ยวกับการแสดงออกในความชื่นชอบมากกว่านี้
3. กลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ครั้งต่อไปต้องมีปริมาณมากกว่านี้ และเป็นกลุ่มที่มีช่วงระดับ อายุ อาชีพ รายได้ที่แตกต่างกันมากอย่างเห็นได้ชัดเจนกว่านี้
4. ควรได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ด้านอื่นๆที่วงการละครโทรทัศน์มีต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน เช่น เจ้าของธุรกิจหรือสปอนเซอร์ที่เข้ามามีส่วนสำคัญในการกำหนดลักษณะของนักแสดง (การคัดเลือกนักแสดง) รวมทั้งธุรกิจใดบ้างที่เข้ามามีส่วนสำคัญในการกำหนดละคร
5. ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบที่ละครโทรทัศน์สะท้อนไปสู่ครอบครัวการเลียนแบบของวัยรุ่น หรือการเป็นตัวอย่างทั้งดีและไม่ดีให้แก่เยาวชน รวมทั้งการเป็นต้นแบบชักจูงใจเยาวชนให้เข้าสู่วิถีบริโภคนิยมมากขึ้นเพียงใด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย